

**PREDLOG
PRVA OBRAVNAVA
EVA 2013-3330-0155**

**ZAKON
O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O GIMNAZIJAH - REDNI POSTOPEK**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

S predlagano novelo Zakona o gimnazijah se ne posega v dosednji koncept ureditve gimnazijskega izobraževanja, temveč se s predlaganimi dopolnitvami oziroma popravki obstoječih določil le izboljšuje jasnost zakonskih določil in njihova usklajenost z drugimi predpisi s področja srednješolskega izobraževanja (zakon, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje) oziroma z novimi okoliščinami, ki so nastale zaradi spremenjenih družbenih razmer, kar naj bi prispevalo k njegovi splošni učinkovitosti.

S to novelo zakona v gimnazijsko izobraževanje upoštevamo tudi priporočila, navedena v Strategiji za pametno, trajnostno in vključujočo rast, Evropa 2020, Strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020), priporočilih in v smernicah Sveta EU, priporočilih OECD. Prav tako je treba zakon uskladiti z drugimi zakoni (npr. zakon, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami), ki posredno ali neposredno vplivajo na vsebino tega zakona. S to novelo so bolje opredeljene nekatere rešitve, ki so se oblikovale skozi prakso ali so nastale zaradi spremenjenih družbenih razmer.

Gimnazijski program je opredeljen kot najsplošnejši srednješolski izobraževalni program, ki dijake pripravlja za nadaljnji študij oziroma omogoča po uspešno opravljeni splošni maturi vpis v univerzitetne študijske programe in v študijske programe višjega ter visokega strokovnega izobraževanja. Gimnazijsko srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji se izvaja v programih splošne in strokovne gimnazije.

Gimnazijsko izobraževanje traja 4 leta in se zaključi z maturo, ki omogoča pridobiti srednjo izobrazbo. Med javno veljavne splošne gimnazijske programe spadajo naslednji izobraževalni programi: Gimnazija, Gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, Dvojezična slovensko madžarska gimnazija, Gimnazija z italijanskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, Klasična gimnazija in dveletni program Mednarodna matura. Izobraževalni programi strokovne gimnazije so: Tehniška gimnazija, Tehniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, Ekonomska gimnazija, Ekonomska gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri in Umetniška gimnazija glasbene smeri s tremi moduli (A-Glasbeni stavek; B-Petje-instrument; C-Jazz zabavna glasba), plesne smeri z dvema moduloma (A-Balet; B-Sodobni ples), likovne smeri ter dramsko-gledališke smeri oziroma gledališko-filmske smeri, Umetniška gimnazija s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Slovenski Istri, glasbena smer z moduloma (A – glasbeni stavek in B – petje-instrument) in likovne smeri. K splošnemu izobraževanju sodijo tudi enoletni programi Maturitetni tečaj, Maturitetni tečaj za izvajanje v italijanskem učnem jeziku in Maturitetni tečaj za

izvajanje na narodnostno mešanem območju (dvojezično v slovenskem in madžarskem jeziku), ki so priprava na splošno maturo.

Ta zakon velja tudi za izobraževanje po zasebnih programih gimnazijskega izobraževanja, ki so pridobili status javno veljavnih programov v skladu z zakonom (npr. gimnazijski izobraževalni program, ki ga izvajajo katoliške in druge zasebne šole, ter program Waldorfske gimnazije, ki ga izvaja zasebna gimnazija po posebnih pedagoških načelih).

Značilnost splošne srednje šole v Sloveniji je v prvi vrsti dolga tradicija in v drugi vrsti model gimnazije, ki posreduje splošno izobrazbo in pripravlja na univerzitetni študij. V zgodovini splošnega izobraževanja v Sloveniji je zapisano tudi obdobje, v katerem so bile zaradi modela usmerjenega izobraževanja (Zakona o usmerjenem izobraževanju, april 1980) gimnazije ukinjene. S sprejetjem programa gimnazija leta 1990 se je ponovno začelo izobraževanje po programu gimnazija.

Predmetnik splošnega gimnazijskega programa je sestavljen iz treh temeljnih delov:

- iz obveznih predmetov, ki se izvajajo najmanj v obsegu ur, kot je po letnikih zanje naveden v predmetniku posameznega programa,
- iz izbirnih predmetov, ki so namenjeni dijakovim posebnim interesom oziroma sposobnostim, ali pa gre za dodatne ure obveznim predmetom v obsegu do maturitetnega standarda oziroma kot pripravo na maturo (Splošni gimnazijski program(i) zagotavlja(jo) izbirnost tako na ravni šole (profiliranost gimnazij) kot na ravni dijaka. Izbirnost mora omogočati višjo raven pouka na določenem področju ob hkratnem zagotavljanju uravnotežene splošne izobrazbe),
- iz obveznih izbirnih vsebin, ki jih šola ponuja dijakom z veliko mero avtonomije, izvaja pa praviloma v strnjeni obliki. Zato obvezne izbirne vsebine niso in ne smejo biti niti predmeti, niti nadomestilo za pouk, niti s strogim učnim načrtom omejene dejavnosti. Obvezne izbirne vsebine se delijo na vsebine, obvezne za vse, vsebine, obvezne za tip gimnazije, in vsebine po dijakovi prosti izbiri.

V strokovnih gimnazijah se ohranja struktura predmetnika, značilnega za vse gimnazijske programe, vendar je obseg ur, namenjen izbirnim predmetom, praviloma manjši. V predmetnike tehniške gimnazije, ekonomske gimnazije in umetniške gimnazije so glede na predmetnik splošne gimnazije dodatno vključeni strokovni predmeti v različnem obsegu, in sicer od 15 do 29 odstotkov, odvisno od programa, v umetniških gimnazijah pa tudi druge oblike samostojnega in skupinskega dela.

Obseg generacije učencev, ki se vpisujejo v srednje šole, iz leta v leto upada. To pomembno vpliva na vpis oziroma na zasedenost šolskih kapacitet. Populacija dijakov, vpisanih v srednje šole, je leta 1980 štela skoraj 30.000 srednješolcev-novincev, do leta 1995 se je zelo zmanjšala in se je celo naslednje desetletje gibala med 16.000 in 19.000. Delež učencev, ki izpolnjujejo osnovnošolsko obveznost ali uspešno končajo osnovno šolo in se v istem letu odločijo za nadaljnje šolanje v srednjih šolah, se je od leta 1990/1991 do leta 1995/1996 povečal za dobrih 5 odstotnih točk, in sicer iz 88,07 na 93,31 odstotka.¹ Trend visokega deleža mladih, ki nadaljujejo izobraževanje v srednjih šolah, se je nadaljeval tudi od leta 1997/1998 do 2005/2006, ko se je delež 15-letnikov, vključenih v izobraževanje, gibal med 95 in 99 odstotki.² Delež vpisanih dijakov med prebivalstvom v starostni skupini od 15 do 19 let se je od šolskega leta 2000/2001, ko je bilo vpisanih 76,7 odstotka dijakov te starosti, v šolskem letu 2008/2009 povečal na 80,2 odstotka. Po podatkih MIZŠ iz aplikacije ŠOL-S je bilo v šolskem letu 2015/2016 v srednješolske izobraževalne programe redno vpisanih 73.060 dijakov te starosti, kar pomeni, da je bilo v srednješolsko izobraževanje mladine vključenih 77,2 % celotne generacije prebivalcev, starih od 15 do 19 let. Po podatkih iz CEUVIZ je bilo na dan 1. 1. 2016 v srednješolske izobraževalne programe vpisanih 75.091 oseb te starosti (všteti tudi udeleženci izobraževanja odraslih), kar je 79,3 % od celotne generacije. Po podatkih Statističnega urada RS za šolsko leto 2015/2016 je delež mladine v starosti 15-18 let, ki je vključena v srednješolsko izobraževanje, 99,8%.

Delež vpisanih v štiriletnih srednješolskih izobraževalnih programih je bil leta 1998/1999 67,03 odstotka do leta 2015/2016 pa se je povečal na 83,83 odstotka. Znotraj štiriletnih srednješolskih izobraževalnih programov se je povečeval delež vpisanih v gimnazijske programe do šolskega leta 2009/10, potem pa je začel upadati. Razmerje med vpisanimi v gimnazije in druge štiriletn

¹ Srednješolsko izobraževanje v Republiki Sloveniji 1990-1996, 1996

² Vir: SURS.

programe se je od šolskega leta 1998/1999 do šolskega leta 2010/2011 povečeval v prid gimnazij, saj je bilo v gimnazijske programe vpisanih 51,38 odstotka. Vendar se je absolutno število dijakov zmanjševalo od šolskega leta 2005/2006, ko je bilo v gimnazijo vpisanih 38.413 dijakov, saj jih je bilo v šolskem letu 2012/2013 vpisanih 30.324, kar je približno raven iz šolskega leta 1998/1999, v šolskem letu 2013/14 pa 28.789 dijakov, kar je najmanjši vpis v šestnajstletnem obdobju. Tudi v deležu od vseh vpisanih se zmanjšuje vpis v gimnazijske programe, saj je v šolskem letu 2013/14 ta delež znašal 38 odstotkov, v šolskem letu 2012/13 pa 38,8 odstotka, v šolskem letu 2010/11 pa je še ta delež znašal 39,4 odstotka. V šolskem letu 2015/16 je delež gimnazijskega izobraževanja med štiriletnimi programi znašal le še 46,6 odstotka, v deležu od vseh vpisanih v srednje šolstvo pa le 35,9 odstotka ali 26.864 dijakov od 70.681 vpisanih.

Tabela 1: Število vpisanih dijakov v posamezne vrste izobraževalnih programov po letih

Šol.let.	NPI	SPI	SSI	GIM	PTI	PT	MT
1998/99	3020	29989	38070	29026	6298	65	68
1999/00	2741	27867	36018	31265	7285	97	182
2000/01	3439	25629	33576	33628	7763	95	378
2001/02	3012	23812	31987	35794	7811	193	621
2002/03	2785	22211	32120	37179	7592	218	1073
2003/04	2556	20614	32599	38082	7805	260	1287
2004/05	2247	19046	32736	38352	7773	293	1445
2005/06	1902	17664	32598	38413	7428	309	1546
2006/07	1630	15939	32078	37810	7047	343	1428
2007/08	1320	14381	31300	36425	6564	376	1257
2008/09	1125	13139	30929	35126	5693	372	1134
2009/10	1052	12361	30910	33861	5273	406	1192
2010/11	875	11900	30688	32432	4839	429	1077
2011/12	836	11750	30542	31315	4386	313	759
2012/13	797	11659	30366	30324	3955	366	713
2013/14	871	11683	30483	28789	3823	364	701
2014/15	901	11764	30433	27686	3655	363	527
2015/16	960	12038	30819	26864	3485	271	394

Vir: MIZŠ

NPI - nižje poklicno izobraževanje; **SPI** - srednje poklicno izobraževanje; **SSI** - srednje strokovno izobraževanje; **GIM** - gimnazija (splošna in strokovna); **PTI** - poklicno-tehnično izobraževanje; **PT** - poklicni tečaj; **MT** - maturitetni tečaj

Gimnazijsko izobraževanje je bilo skupaj z drugimi segmenti izobraževalnega sistema v drugi polovici devetdesetih let del kurikularne prenovе, ki ji je sledila tudi didaktična prenova.

Elementi splošne izobrazbe, ki jih razvija gimnazija, se z razvojem znanosti in civilizacije na dolgi rok do določene mere spreminjajo, vendar se koncept gimnazije in splošne izobrazbe kot pripravljavnice za univerzitetni študij opira na temelje vednosti, na znanstvena in umetniška področja, ki se vendarle v osnovni strukturi ne spreminjajo tako korenito in hitro, kot se lahko njihove konkretne vsebine.

Ocenjujemo, da je še pred temeljitejšimi sistemskimi spremembami gimnazijskega programa potrebno posodobiti, spremeniti oziroma dopolniti nekatera določila v zvezi z:

- omejitvijo trajanja statusa dijak v srednjem izobraževanju, kar naj bi prispevalo k izboljšanju kakovosti in učinkovitosti izobraževanja. S tem se omejuje vpis v srednješolsko izobraževanje zgolj zaradi izkoriščanja statusa dijak (za pridobitev drugih socialnih pravic) in se zaradi tega natančneje opredeli pravica do prestopanja in ponavljanja,

- omejitvijo pravice do vzporednega izobraževanja zgolj na program umetniške gimnazije glasbene in plesne smeri,
- zagotavljanjem tečaja slovenščine za dijake, katerih materni jezik ni slovenski jezik ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Republiki Sloveniji in se jim s tem omogočiti uspešno izobraževanje,
- izboljšanjem dostopnosti do izobraževanja tujcem, ki plačujejo v Republiki Sloveniji davke in prispevke, s čimer se jim izenačujejo pravice do gimnazijskega izobraževanja z državljani Republike Slovenije,
- bivanjem v dijaškem domu,
- umestitvijo pravic in dolžnosti dijakov, vzgojnega delovanja šole in izključitve dijaka iz šole, kar je bilo do sedaj urejeno v podzakonskem predpisu (pravilnik o šolskem redu), v zakon.

Novela tudi nekoliko natančnejše opredeljuje vzporedno izobraževanje, pogoje vpisa v umetniško gimnazijo in preizkus nadarjenosti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji zakona

Poglavitni cilj novele zakona je posodobitev in ureditev zakona z evropskimi strateškimi dokumenti, s priporočili OECD, z zakonom, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje, in zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami.

Posodobitve in uskladitve se nanašajo predvsem na omejitev trajanja statusa dijaka, izenačitev pravic do srednjega splošnega izobraževanja za tujce, ki v naši državi plačujejo davke in prispevke, z državljani RS, zagotavljanje tečaja slovenščine za dijake, katerih materni jezik ni slovenski jezik ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Republiki Sloveniji, omejitev vzporednega izobraževanja zgolj na izobraževanje v umetniški gimnaziji in na pogoje za vpis dijakov s posebnimi potrebami.

S predlaganimi rešitvami se omogoča razvoj sodobnih konceptov vzgoje in izobraževanja skozi trajnostni razvoj, inovativnost in ustvarjalnost, ki se razvijajo znotraj interdisciplinarnega pristopa razvoja zlasti prečnih ključnih kompetenc. Predlogi gredo tudi v smeri približevanja najnovejšim priporočilom Sveta Evropske unije na področju ustvarjanja novih priložnosti za učenje in v tem kontekstu priznavanje učnih rezultatov pridobljenih s formalnim in neformalnim izobraževanjem in učenjem ter omogočanja vseživljenjskega učenja in načrtovanja in vodenjem kariere.

RAZVOJ INOVATIVNOSTI IN USTVARJALNOSTI

Skupno poročilo Sveta in Komisije o napredku pri izvajanju delovnega programa »Izobraževanje in usposabljanje 2010« (2010/C, 117/01) navaja, da Evropski referenčni okvir ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje, ki je bil sprejet 2006 (Uradni list RS, št. 394) opredeljuje osem ključnih kompetenc, potrebnih za osebno izpolnitev, aktivno državljanstvo, socialno vključenost in zaposljivost v družbi znanja. Prav tako je navedeno, da bi morale splošno izobraževanje podpirati razvoj teh ključnih kompetenc do take stopnje, da bi bili vsi mladi, tudi tisti iz prikrajšanih skupin, usposobljeni za nadaljnje učenje. Poleg tega pa sklepi Sveta EU z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020)(2009/C 119/02) opredeljuje štiri strateške cilje, pri čemer je četrti strateški cilj na področju izobraževanja in usposabljanja Krepitev ustvarjalnosti in inovativnosti na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja.

Pri dijakih je potrebno razvijati kreativnost, inovativnost in sprejemanje tveganj ter sposobnost načrtovanja in vodenja projektov za doseganje ciljev. Prav tako je potrebno spodbujati vseživljenjsko učenje in načrtovanje kariere. Skozi prečne kurikularne vsebine se razvija zavedanje o nacionalnih, kulturnih razsežnostih ter lastnega položaja v okolju skozi trajnostni razvoj in ohranjanje okolja.

DIJAKI IZ DRUGIH DRŽAV IN TEČAJ SLOVENŠČINE

Novela določa, da imajo tuji državljani, ki plačujejo davke in prispevke v Republiki Sloveniji, enake pravice do izobraževanja kot slovenski državljani in se jim s tem omogoča boljša dostopnost do izobraževalnega sistema.

Prav ti sodobni migracijski procesi in prost pretok delovne sile se odražajo tudi v šolskem prostoru, saj se vsako leto v slovenske osnovne in srednje šole vključujejo učenci, ki ne znajo slovenskega jezika do te mere, da bi lahko spremljali pouk in bili uspešni pri obvladovanju učne snovi. Zato je potrebno na zakonski ravni zagotoviti pomoč pri učenju slovenščine ter jim omogočiti enakopravnost v srednješolskem izobraževanju, predvsem pa uspešnost pri izobraževanju. V šolskem letu 2014/15 je bilo v srednje šole vključenih 2.748 dijakov iz drugih držav, v šolskem letu 2015/16 pa že 3.170.

Seznam držav in število dijakov, CEUVIZ na dan 15. 10.

Državljanstvo	15.10.2014		15.10.2015	
	Št. dijakov	%	Št. dijakov	%
Afganistan	5	0,2	4	0,1
Albanija	1	0,0	1	0,0
Argentina	1	0,0		
Avstralija	1	0,0	1	0,0
Avstrija	3	0,1	3	0,1
Belgija	2	0,1	1	0,0
Belorusija	2	0,1	3	0,1
Bolgarija	19	0,7	27	0,9
Bosna in Hercegovina	1.188	43,2	1.360	42,9
Brazilijska	1	0,0	2	0,1
Češka Republika	3	0,1	2	0,1
Črna Gora	16	0,6	22	0,7
Dominikanska Republika	8	0,3	7	0,2
Gana	1	0,0	1	0,0
Grčija	1	0,0	1	0,0
Gruzija	2	0,1	2	0,1
Hrvaška	107	3,9	124	3,9
Indija			1	0,0
Irak	3	0,1	3	0,1
Italija	25	0,9	35	1,1
Izrael	1	0,0	2	0,1
Kazahstan			1	0,0
Kenija	1	0,0	1	0,0
Kitajska	26	0,9	25	0,8
Kosovo	641	23,3	765	24,1
Latvija			1	0,0
Madžarska	3	0,1	5	0,2
Makedonija	361	13,1	389	12,3
Moldavija	13	0,5	11	0,3
Nemčija	4	0,1	9	0,3
Neznana Država	4	0,1	6	0,2

Nigerija			1	0,0
Nizozemska	2	0,1	1	0,0
Peru	1	0,0	1	0,0
Poljska	5	0,2	6	0,2
Romunija	6	0,2	9	0,3
Ruska Federacija	43	1,6	60	1,9
Sirska Arabska Republika	1	0,0		
Slovaška	6	0,2	10	0,3
Srbija	173	6,3	185	5,8
Švedska	1	0,0	1	0,0
Tajska	3	0,1	5	0,2
Tujina	1	0,0		
Turčija			1	0,0
Ukrajina	48	1,7	64	2,0
Uzbekistan	1	0,0		
Venezuela	2	0,1	2	0,1
Združene Države	3	0,1	4	0,1
Združeno Kraljestvo	2	0,1	3	0,1
ni podatka	7	0,3	2	0,1
Skupaj	2.748	100	3.170	100

Novela zagotavlja pomoč dijakom, ki jim slovenščina ni materni jezik ali pa se niso izobraževali v Republiki Sloveniji, tako, da jim šola organizira intenzivni tečaj slovenščine na začetku izobraževanja ter jim omogoča doseganje ravni A2 Skupnega evropskega jezikovnega okvira, saj po mnenju strokovnjakov to omogoča spremljanje pouka ter uspešno izobraževanje. Tečaj slovenščine bo izveden po javnoveljavnem izobraževalnem programu in s tem omogoča merljivost in primerljivost znanja slovenščine, ki omogoča spremljanje pouka in uspešno zaključevanje izobraževanja.

OMEJITVE TRAJANJA IZOBRAŽEVANJA

Predlagana sprememba omejuje trajanje rednega izobraževanja v statusu dijaka na čas trajanja izobraževalnega programa, ki se lahko zaradi ponavljanja letnika, prestopa v drug izobraževalni program ali opravljanja manjkajočih obveznosti zaključnega letnika z izpiti podaljša največ za eno šolsko leto. Izjemoma pa se lahko podaljša še za eno leto dijaku, ki je v gimnazijskem programu že ponavljal in prestopi v izobraževalni program, ki se zaključi s poklicno maturo ali zaključnim izpitom. Še vedno pa je ostalo v veljavi določilo, ki dijakom s posebnimi potrebami oziroma zaradi posebnih osebnih okoliščin omogoča podaljšanje statusa še za največ dve šolski leti. .

VZPOREDNO IZOBRAŽEVANJE

Predlagana sprememba natančneje opredeljuje pravico do vzporednega izobraževanja v programu umetniške gimnazije glasbene in plesne smeri, saj se je v praksi izkazalo, da je dosedanja rešitev, ki je omogočala vzporedno izobraževanje v kateremkoli srednješolskem programu, za dijaka težko izvedljiva zaradi preseganja predpisane tedenske obremenitve dijakov.

PRAVICE IN DOLŽNOSTI DIJAKOV IN VZGOJNO DELOVANJE

Z novelo zakona se urejajo pravice in dolžnosti dijakov, kar je bilo do sedaj urejeno v podzakonskem predpisu, pri čemer se podrobnejše opredelijo tisti postopki, ki posegajo v pravico dijaka do prisotnosti pri pouku in drugih oblikah izobraževanja. Druge vsebine v zvezi z vzgojnim ukrepanjem in šolskim redom pa bodo še naprej urejene s podzakonskim predpisom (pravilnikom o šolskem redu).

Poleg tega lahko šola z internim aktom (šolska pravila) uredi način uresničevanja vzgojnih ciljev, način vzgojnega delovanja oziroma izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela šole v skladu s tem zakonom in podzakonskim predpisom.

DIJAKI S POSEBNIMI POTREBAMI

Po dosednji ureditvi, se je dijak s posebnimi potrebami lahko vpisal v gimnazijski program tudi v primeru omejitve vpisa neposredno na podlagi odločbe o usmeritvi, čeprav ni dosegel potrebnega števila točk v izbirnem postopku. S predlagano rešitvijo bodo morali tudi ti dijaki v primeru omejitve vpisa doseči določen odstotek točk.

OSEBNI IZOBRAŽEVALNI NAČRT

Predlagana dopolnitev zagotavlja zakonsko podlago za pripravo osebnega izobraževalnega načrta za dijake, ki se vzporedno izobražujejo. Šole morajo določiti obseg vzgojno izobraževalnega dela za te dijake, ki pa ne sme presegati zakonsko določenega največjega obsega. Vendar pa se je v praksi pokazalo, da šole dijakom, ki so vključeni v vzporedno izobraževanje, ne uskladijo dijakovih obveznosti in tedenske obremenitve, zato so pogosto dijaki preobremenjeni. Šole morajo za te dijake pripraviti osebne izobraževalne načrte, iz katerih je razviden način prilagoditve (ocenjevanje, prisotnost, obseg obveznosti).

Šola lahko pripravi osebni izobraževalni načrt tudi za dijak s posebnimi potrebami, perspektivnega in vrhunškega športnika, zaradi starševstva, izjemnih družinskih oziroma socialnih okoliščin. Šola mora prilagoditi izobraževanje z osebnim izobraževalnim načrtom tudi dijaku zaradi daljše ali pogoste odsotnosti iz zdravstvenih razlogov.

2.2. Načela zakona

Predlagane spremembe in dopolnitve sicer ne posegajo v načela osnovnega zakona, jih pa dopolnjujejo v smeri učinkovitosti izobraževanja, kakovosti, vseživljenjskosti in demokratičnosti ter strokovne avtonomije šole.

2.3. Poglavitne rešitve

Novela zakona ponuja rešitve, ki zagotavljajo enakost, dostopnost, učinkovitost in preglednost, predvsem pa prinaša poenotenje določenih rešitev z zakonom, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje.

Spremembe in dopolnitve se predvsem nanašajo na:

- status dijaka v gimnazijskem izobraževanju, ki je omejena na čas trajanja izobraževalnega programa in se lahko zaradi ponavljanja letnika ali prestopa ali opravljanja manjkajočih obveznosti iz zaključnega letnika z izpiti podaljša največ za eno šolsko leto. Izjemoma se trajanje statusa lahko podaljša še za eno šolsko leto, če dijak, ki je v gimnazijskem programu že ponavljal, prestopi v izobraževalni program, ki se zaključi s poklicno maturo ali zaključnim izpitom. Novela predvideva tudi izjemo za dijake s posebnimi pravicami, vendar pod posebnimi pogoji in v večini primerov z individualnimi rešitvami;
- izenačitev pravice do gimnazijskega izobraževanja za tujce, ki so davčni zavezanci, ali pa so davčni zavezanci njihovi starši in se šolajo pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije ali državljani držav članic EU. Tuji državljani se lahko izobražujejo v gimnazijah v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije, kadar se izobražujejo v skladu z mednarodnimi pogodbami s področja izobraževanja, sicer plačajo stroške izobraževanja;
- omogočanje tečaja slovenščine za dijake, katerih materni jezik ni slovenski jezik ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Republiki Sloveniji ter s tem zagotavljanje enakih pogojev za izobraževanje;

- opredelitev pravic in dolžnosti dijakov in vzgojno dejavnost šole, ki je bila prej opredeljena v podzakonskih predpisih;
- omejitev pravice do vzporednega izobraževanja zgolj na program umetniške gimnazije glasbene in plesne smeri;
- prednostno obravnavo kandidata s posebnimi potrebami v primeru omejitve vpisa, ki velja pod pogojem, da je kandidat dosegel vsaj 90 odstotkov točk, potrebnih za vpis;

Novela zakona ne prinaša dodatnih finančnih obveznosti.

2.3.1. Način uresničevanja in varstva pravic dijaka ter uresničevanja vzgojno-izobraževalnih ciljev

V veljavnem zakonu so sicer opredeljene vse pravice dijaka, ki se nanašajo na izobraževanje, pravica do prisotnosti pri pouku in drugih oblikah organiziranega izobraževalnega dela pa ni bila posebej opredeljena v zakonu. Ta pravica je sedaj opredeljena v tem zakonu in hkrati pomeni tudi dolžnost dijaka, da obiskuje pouk. Iz tega izhaja, da je od pouka lahko odsoten le iz opravičenih razlogov. Pravica do prisotnosti pri pouku se dijaku lahko omeji le začasno, in sicer če s svojim ravnanjem ogroža svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih.

Druge vsebine v zvezi z vzgojnim ukrepanjem in šolskim redom pa bodo še naprej urejene s podzakonskim predpisom (pravilnikom o šolskem redu).

Poleg tega lahko šola z internim aktom (šolska pravila) uredi način uresničevanja vzgojnih ciljev, način vzgojnega delovanja oziroma izvajanja vzgojno-izobraževalnega dela šole v skladu s tem zakonom in podzakonskim predpisom.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Novela zakona ne vpliva na državni proračun oziroma druga javna finančna sredstva. Predlagane dopolnitve zakona ne povzročajo dodatnih oziroma novih finančnih obveznosti države kot financerja tovrstne javne službe in prav tako ne terjajo novih oziroma dodatnih materialnih ali kakršnihkoli drugih obveznosti kakor tudi ne zahtevajo od uporabnikov novih finančnih in prav tako drugih organizacijskih ali drugih materialnih obveznosti, ki jih do sedaj niso imeli. Z uveljavitvijo te novele, bodo sredstva predvidoma bolj racionalno porabljena, pri čemer se bo izboljšala tudi učinkovitost sistema.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev v že sprejetem državnem proračunu.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1. Primerjalni prikaz se nanaša na zakonsko ureditev omejitve obdobja financiranja izobraževanja iz javnih sredstev in vzgojnega delovanja šole.

Švedska

V skladu z Zakonom o izobraževanju (Skollagen, 2010) so vse občine dolžne nuditi srednješolsko izobraževanje mladim, ki so končali obvezno šolanje (grundskolan) ali pa so pridobili enakovredne kvalifikacije, pri čemer se upoštevajo tudi tiste pridobljene v drugih državah. Pravica do srednješolskega izobraževanja je omejena z letom starosti udeleženca. Vpis v srednješolsko izobraževanje je mogoče opraviti do najpozneje prve polovice koledarskega leta, v katerem dijak dopolni starost 20 let. Srednješolsko izobraževanje starejšim od 20 let je na voljo v okviru javnega sistema izobraževanja odraslih (Kommunal vuxenutbildning).

Srednja šola (gymnasieskolan) ni razdeljena po šolskih letih, temveč po sistemu nacionalnih točk, ki so potrebne za dokončanje triletnega programa. Izobraževalni sistem je decentraliziran in izobraževanje ureja Zakon o izobraževanju (Skollagen, 2010), ki ga je določil parlament (Riksdag) v okviru nacionalnih ciljev za izobraževanje opredeljenih v učnem načrtu za gimnazijo in sicer za skupne cilje, ki so značilni za vsak program in pa z učnim načrtom za vsak predmet posebej. To daje srednjim šolam veliko svobode za organizacijo izobraževanja in šole same odločajo o tedenskem in dnevnem urniku. Kljub temu pa obstajajo predpisi glede števila tednov, minimalnega števila dni in ur za posamezno šolsko leto. Vsi dijaki imajo pravico do minimalnega zjamčenega števila pedagoških ur (izračunano kot 60 minut), za celotno triletno izobraževanje, pri čemer je najmanjše število ur, ki ga morajo zagotoviti za splošne programe 2180 ur in 2430 ur za poklicne programe izobraževanja.

V Zakonu o izobraževanju so opredeljeni disciplinski ukrepi za otroke, učence in dijake po vsej vertikali, pri čemer podrobno opredelijo proces postopka in sicer kdaj lahko učenca oziroma dijaka izločijo od pouka in ali je to lahko začasno ali stalna premestitev na drugo šolo in kdo to lahko počne. Posebno poglavje opredeljuje tudi žaljivo vedenje, pri čemer so še posebej občutljivi na diskriminacijo. Opredelijo tudi alternativne kazni (prostovoljstvo...).

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu:

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/

Finska

Čas izobraževanja ter pravice in dolžnosti dijakov so opredeljene v poglavju pravice in dolžnosti dijakov Zakona o srednjem šolstvu, ki je bil sprejet 21. 8. 1998 ter posodobljen 13. 2. 2014.

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>

Izobraževanje ni organizirano po šolskih letih, vendar je predvideno trajanje tri leta (od 16 do 19 let starosti) in ga je mogoče končati v dveh ali največ štirih letih, ko dijak mora dokončati splošno srednjo šolo, razen če se dijaku zaradi utemeljenih razlogov odobri podaljšanje časa izvedbe izobraževanja.

Dijaku, ki ni dokončal srednje šole v tem času, se šteje, da je odstopil. Prav tako se šteje, da je odstopil od izobraževanja, če je daljši čas odsoten od pouka in je očitno, da ne namerava nadaljevati študij. Temeljna dolžnost dijaka namreč je, da obiskuje pouk, da se primerno vede in da je vesten.

V zakonu imajo opredeljene disciplinske postopke in kazni zlasti za disciplinske postopke, ki so vezani na težja kazniva dejanja kot so aretacija, ogrožanje življenja drugih, pri čemer zakon določa, da ravnatelj lahko dijaka odstrani od pouka tudi z uporabo sile, če se dijak upira. Postopek odstranitve dijaka od pouka je predpisan in ob fizični odstranitvi od pouka je potrebno napisati poročilo. Prav tako imajo opredeljene možnosti odvzema nevarnih snovi ali predmetov in pravico učitelja in ravnatelja do vpogleda v njegove osebne predmete.

Estonija

Standardno obdobje izobraževanja v programih splošne srednje šole je tri leta, pri čemer se lahko obdobje podaljša na podlagi individualnega učnega načrta.

V Zakonu o splošnem osnovnem in srednjem izobraževanju (Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, 2010) pogoje in postopke za dodelitev dodatnega izobraževanja za posameznega dijaka se določi v šolskem kurikulumu.

Dijaki imajo pravico do akademskega dopusta kadar imajo zdravstvene težave, zaradi materinstva ali obveznega služenja vojaškega roka. Pri študijskem dopustu je obdobje študija podaljšano do dveh let. Dijaki se lahko izobražujejo daljši čas od predvidenega, vendar v dogovoru s šolo.

Načine in postopke ob disciplinskih postopkih imajo opredeljene v zakonu in šolskih pravilih. V zakonu so opredeljene sankcije, pri čemer je izključitev še posebej podrobno opredeljena z navedenimi prekrški, ki so razlog za izključitev, kot je slab uspeh, ko dijak v enem šolskem letu prejme oceno "slaba" ali "slab" pri treh predmetih, če ponovi prekrške, če ogroža življenje drugih in podobno. Predvidena pa je tudi začasna odstranitev od pouka do 10 dni, pri čemer se skupaj s starši pripravi načrt kako bodo predelali manjkajočo snov. Predvidevajo tudi odvzem predmetov, v pravilih pa navedejo kako jih shranijo in kdaj jih vrnejo. Poleg tega je predpisana dolžnost dijaka, da obiskuje pouk in obveznost staršev oziroma skrbnikov dijaka, da obveščajo šolo o njegovi odsotnosti. O sankcijah odločajo ravnatelj, druga pooblaščenca oseba in svet šole.

Več o tem je dostopno na tem spletnem naslovu: <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072012014>

5.2. Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

- a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:
- /
- b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:
- dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:
- /
- čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:
- /

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

– /

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

– /

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

– /

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

– /

6.6 Presoja posledic za druga področja:

– /

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

– /

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

– /

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

- V javni razpravi so svoja mnenja, predloge oziroma pripombe podali:
 - Zveza srednjih šol in dijaških domov Slovenije,
 - Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije (SVIZ),
 - Zveza ljudskih univerz Slovenije (ZLUS),,
 - Andragoški center Slovenije (ACS),
 - Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik,
- Ključne pripombe oziroma pomisleki so bili naslednji:
 - pravice in dolžnosti dijakov in vzgojno delovanje,
 - status dijaka,
 - zagotavljanje kakovosti,
 - tečaj slovenščine in pravico za napredovanje brez ocene iz slovenščine,
 - pravice udeležencev izrednega izobraževanja,
 - globe,
 - zakonska terminologija.

- spletni naslov, na katerem je bil predpis objavljen: <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=4480>

Čas trajanja javne predstavitve, v katerem je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe: Predlog zakona je bil objavljen na portalu e-demokracija od 15. marca 2017 do 24. marca 2017.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica,

dr. Andreja Barle Lakota, državna sekretarka,

Elvira Šušmelj, generalna direktorica Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih.

dr. Slavica Alojzija Černoša, vodja Sektorja za srednje šolstvo.

BESEDILO ČLENOV

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O GIMNAZIJAH - REDNI POSTOPEK EVA 2013-3330-0155

1. člen

V Zakonu o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo) se v 2. členu na koncu trinajste alineje pika nadomesti z vejico in dodata novi štirinajsta in petnajsta alineja, ki se glasita:

»– izobražuje za trajnostni razvoj in razvija ustvarjalnost, inovativnost in sprejemanje tveganj ter sposobnost načrtovanja in vodenja projektov za doseganje ciljev,
– spodbuja vseživljenjsko učenje, načrtovanje in vodenje kariere.«.

2. člen

Besedilo 9. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Državljeni Republike Slovenije in državljani drugih držav članic Evropske unije imajo pravico do izobraževanja v gimnazijah pod enakimi pogoji.

Slovinci brez slovenskega državljanstva se lahko izobražujejo v gimnazijah pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Slovinci brez slovenskega državljanstva po tem zakonu so potomci staršev slovenske narodnosti do tretjega kolena v ravni črti.

Tuji državljani se lahko izobražujejo v gimnazijah pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije, kadar se izobražujejo po načelu vzajemnosti ali če so ob vpisu sami ali vsaj eden od staršev ali skrbnikov dijaka rezidenti Republike Slovenije v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino.

Za dijake, katerih materni jezik ni slovenski ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Republiki Sloveniji in niso uspešno opravili preizkusa znanja slovenščine po Skupnem evropskem jezikovnem okviru na ravni A2, šola ob prvi vključitvi v gimnazijsko izobraževanje ob začetku šolskega leta organizira intenzivni tečaj slovenščine po ustreznem javno veljavnem programu, ki je za te dijake obvezen.

Za dijake iz prejšnjega odstavka, ki so po zaključenem tečaju uspešno opravili preizkus znanja slovenščine po Skupnem jezikovnem okviru na ravni A2 in želijo dodatno pomoč, šola organizira dodatne ure slovenščine. Za dijake, ki niso uspešno opravili preizkusa znanja slovenščine, šola organizira dodatne ure slovenščine, ki so zanje obvezne.

Dijaki iz petega odstavka tega člena, ki ob zaključku šolskega leta ne dosegajo znanja, potrebnega za pozitivno oceno iz predmeta slovenščina, in niso v zaključnem letniku, so lahko prvo leto izobraževanja neocenjeni iz tega predmeta in napredujejo v naslednji letnik. O tem odloči ravnatelj na predlog oddelčnega učiteljskega zbora.«.

3. člen

Besedilo 11. člena se spremeni tako, da se glasi:

»V gimnazijo se lahko vpiše, kdor je zaključil osnovnošolsko izobraževanje.

Z izobraževalnim programom se kot pogoj za vpis lahko določijo:

- znanje iz klasičnih oziroma tujih jezikov, ki so izbirni predmeti osnovnošolskega izobraževanja, in
- preizkus znanja, nadarjenosti ali športni dosežki, lahko pa tudi starost, če je tako določeno z izobraževalnim programom.

Kdor se želi vpisati v izobraževalni program, ki kot vpisni pogoj določa opravljen preizkus znanja ali nadarjenosti, opravlja preizkus na šoli, v katero se želi vpisati. Potrdilo o opravljenem preizkusu znanja in nadarjenosti velja eno šolsko leto na šoli, na kateri je kandidat opravljal preizkus.

V del izobraževalnega programa umetniške gimnazije glasbene smeri in plesne smeri se lahko vpiše učenec, ki ni še zaključil osnovnošolskega izobraževanja in je opravil predpisan preizkus znanja in nadarjenosti.«.

4. člen

V 15. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Kandidata s posebnimi potrebami, ki se vključuje v izobraževanje v skladu z odločbo o usmeritvi, gimnazija z omejitvijo vpisa sprejme, če izpolnjuje vse predpisane pogoje in dosega najmanj 90 odstotkov točk po merilih, potrebnih za vpis.«.

5. člen

Besedilo 17. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Kdor se vpiše v šolo, da bi se redno izobraževal po izobraževalnem programu gimnazije, pridobi status dijaka.

Trajanje statusa dijaka lahko presega trajanje izobraževanja iz 5. člena tega zakona za največ eno šolsko leto, in sicer zaradi ponavljanja letnika ali prestopa v isti letnik drugega izobraževalnega programa. Izjemoma se trajanje statusa lahko podaljša še za eno šolsko leto, če dijak, ki je v gimnazijskem programu že ponavljal, prestopi v izobraževalni program, ki se zaključi s poklicno maturo ali zaključnim izpitom.

Dijaku s posebnimi potrebami, dijaku, ki se vzporedno izobražuje, perspektivnemu in vrhunskemu športniku, dijaku zaradi starševstva, bolezni ali izjemnih družinskih oziroma socialnih okoliščin (v nadaljnjem besedilu: dijak s posebnimi pravicami) se trajanje statusa poleg enega šolskega leta iz prejšnjega odstavka lahko podaljša še za največ dve šolski leti.

V skupni obseg trajanja izobraževanja iz drugega odstavka tega člena se poleg rednega izobraževanja po tem zakonu upošteva tudi redno izobraževanje po zakonu, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje.

V programu maturitetni tečaj se dijak lahko redno izobražuje eno leto. Dijak se lahko redno izobražuje v tem programu, če pred tem še ni ponavljal ali prestopil v isti letnik drugega izobraževalnega programa po tem zakonu ali po zakonu, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje.

Kdor je že zaključil izobraževanje po izobraževalnem programu za pridobitev srednje izobrazbe, se ne more redno izobraževati po drugem izobraževalnem programu z istim vpisnim pogojem, določenim s tem zakonom ali zakonom, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje.«.

6. člen

Za 17. členom se doda nov 17.a člen, ki se glasi:

**»17.a člen
(pravice in dolžnosti dijaka)**
Stran 12 od 27

Dijak ima pravico in dolžnost prisostvovati pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, ki se v skladu z vzgojno-izobraževalnim programom in letnim delovnim načrtom šole izvaja v šoli, na šolskih površinah ali drugje (v nadaljnjem besedilu: šolska obveznost), ter druge pravice in dolžnosti, določene s tem zakonom.

Če dijak ne more prisostvovati pri šolskih obveznostih, starši ali skrbnik dijaka (v nadaljnjem besedilu: starši) oziroma polnoletni dijak obvestijo šolo o njegovi odsotnosti v treh delovnih dneh od prvega dne odsotnosti. Če tega ne storijo, šola o odsotnosti mladoletnega dijaka obvesti starše dijaka naslednji dan. Šola odloči o upravičenosti odsotnosti dijaka na podlagi ustreznega opravičila o odsotnosti v treh delovnih dneh po prejemu opravičila.«.

7. člen

Besedilo 18. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Učenec iz četrtega odstavka 11. člena tega zakona in dijak se po tem zakonu lahko vzporedno izobražujeta v delu programa umetniške gimnazije glasbene smeri in plesne smeri.

Dijak iz prejšnjega odstavka ima status v času trajanja izobraževanja po izobraževalnem programu, po katerem opravlja vse obveznosti v skladu s 17. členom tega zakona.

Učenec ima v času vzporednega izobraževanja pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza.

Šoli, v katerih se dijak izobražuje, se dogovorita o načinu izpolnjevanja njegovih obveznosti v posameznih programih.«.

8. člen

Besedilo 20. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Dijak, ki do konca šolskega leta ni opravil obveznosti iz izobraževalnega programa za šolsko leto, lahko enkrat ponavlja, če pred tem še ni ponavljal v programu gimnazijskega izobraževanja ali nižjega poklicnega ali srednjega poklicnega ali srednjega strokovnega izobraževanja ali je pred tem prestopil v drug izobraževalni program in ob prestopu ni napredoval v višji letnik.

Ne glede na prejšnji odstavek lahko dijak s posebnimi pravicami večkrat ponavlja v skladu s 17. členom in drugim odstavkom 18. člena tega zakona.

Ne glede na prvi odstavek tega člena dijak, ki do konca šolskega leta ne opravi obveznosti iz maturitetnega tečaja, tega ne more ponavljati.

Dijak, ki ni opravil vseh obveznosti zaključnega letnika iz izobraževalnega programa, in dijak s posebnimi pravicami lahko opravi manjkajoče obveznosti z izpiti.

Dijak lahko ponavlja letnik na drugi šoli, če je šola, na kateri se je izobraževal, prenehala izvajati izobraževalni program, po katerem se je izobraževal.

Dijak, ki ni opravil obveznosti iz izobraževalnega programa, ki se je prenehal izvajati, lahko ponavlja v izobraževalnem programu, ki ga je nadomestil.«.

9. člen

23. člen se črta.

10. člen

Besedilo 25. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Dijak ima pravico enkrat prestopiti v drug izobraževalni program, večkrat pa, če ob prestopu napreduje v višji letnik.

Ne glede na prejšnji odstavek dijak, ki je že enkrat ponavljal, in dijak s posebnimi pravicami, ki je pravico do večkratnega ponavljanja v skladu z 20. členom tega zakona izrabil, nima pravice prestopiti v drug izobraževalni program, če ob prestopu ne napreduje v višji letnik, lahko pa prestopi v isti letnik izobraževalnega programa, ki se zaključi s poklicno maturo ali zaključnim izpitom.

Šola, ki izvaja izobraževalni program, v katerega dijak prestopi, določi obveznosti za nadaljevanje izobraževanja po tem izobraževalnem programu in roke za izpolnitev obveznosti. Pri določanju obveznosti se upošteva predhodno pridobljeno znanje, ki se dokazuje z javno listino, izpitom oziroma na drug način.«.

11. člen

27. člen se spremeni tako, da se glasi:

»27. člen (vzgojno delovanje)

Šola lahko zaradi neizpolnjevanja šolskih obveznosti oziroma kršitev dolžnosti (v nadaljnjem besedilu: kršitve) zoper dijaka vzgojno ukrepa.

Vzgojni ukrepi se lahko izrečejo za kršitve, ki jih dijak stori v času šolskih obveznosti.

Vzgojni ukrepi so opomin, ukor in izključitev iz šole.

Izključitev iz šole se lahko izreče za najtežje kršitve, določene v 28. členu tega zakona.

Dijaku se lahko namesto vzgojnih ukrepov iz tretjega odstavka tega člena določijo tudi drugi alternativni ukrepi (npr. pobotanje oziroma poravnava spora, poprava škodljivih posledic njegovega ravnanja, izvršitev nekega neobveznega dobrega dela oziroma naloge, opravljanje nalog in obveznosti izven načrtovanega časa) pod pogojem, da dijak s tem soglaša.

V postopku vzgojnega ukrepanja se upoštevajo vsa dejstva in okoliščine, pomembne za odločitev. Če kršitev stori mladoletni dijak, v postopku sodelujejo starši oziroma skrbnik dijaka. Če s starši mladoletnega dijaka ni bilo mogoče vzpostaviti stika ali če so sodelovanje odklonili, se lahko postopek nadaljuje brez njihove prisotnosti. Na željo dijaka v postopku sodeluje strokovni delavec šole.

Šola lahko dijaku prepove prisotnost pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, če s svojim ravnanjem ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih. Prepoved lahko traja največ do konca šolskih obveznosti tistega dne, v primeru hujših ali dolgotrajnejših posledic kršitve pa lahko največ do zaključka postopka vzgojnega ukrepanja.

Šola lahko zaseže predmet, s katerimi dijak ogroža oziroma bi lahko ogrozil svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih ali povzroča oziroma bi lahko povzročil materialno škodo.

Šola o prepovedi prisotnosti pri pouku oziroma zasegu predmeta dijaku izda sklep najpozneje do konca pouka tistega dne.

Podrobnejše določbe o vzgojnem ukrepanju in šolskem redu določi minister.

Šola lahko določi pravila v zvezi z vzgojnim ukrepanjem in šolskim redom z internim aktom v skladu s tem zakonom in podzakonskim predpisom iz prejšnjega odstavka.«.

12. člen

Za 27. členom se doda nov 27.a člen, ki se glasi:

»27.a. člen (izključitev iz šole)

Dijaka se lahko izključi iz šole zaradi naslednjih kršitev šolskih obveznosti:

- ogrožanje svojega življenja ali zdravja oziroma življenja ali zdravja drugih, ki ima ali bi lahko imelo za posledico težjo telesno poškodbo oziroma težje duševne motnje,
- namerno uničenje oziroma poškodovanje šolskega ali drugega premoženja, s katerim je povzročena večja materialna škoda,
- vdor v varovani podatkovni sistem, s katerim je bila povzročena škoda ali pridobljena korist,
- uničenje ali ponarejanje šolske dokumentacije,
- posedovanje predmetov oziroma sredstev, ki ogrožajo varnost, življenje in zdravje ljudi ali varnost premoženja,
- posedovanje, ponujanje ali prodajanje prepovedanih drog,
- posedovanje, ponujanje ali prodajanje alkohola,
- prisotnost pod vplivom alkohola ali prepovedanih drog oziroma uživanje alkohola ali prepovedanih drog,
- neopravičene odsotnosti od pouka, ki znaša 35 ur v šolskem letu.

Izključitev iz šole traja do konca šolskega leta, če pa je bil dijaku ukrep izrečen mesec dni ali manj pred iztekom pouka v skladu s šolskim koledarjem, lahko izključitev traja še največ do konca naslednjega šolskega leta.

Za kršitve iz prve do šeste alineje prvega odstavka tega člena se postopek lahko uvede v treh mesecih od dneva, ko se je izvedelo za kršitev in dijaka, ki je kršitev storil.

Za kršitve iz sedme, osme in devete alineje prvega odstavka tega člena se postopek lahko uvede v tridesetih dneh od dneva, ko je dijak storil kršitev.

Izključitev iz šole se lahko izreče pogojno, tako da se njena izvršitev odloži največ za eno leto. Pogojna izključitev se lahko prekliče, če dijak v pogojnem obdobju stori kršitev iz prvega odstavka tega člena.«.

13. člen

Besedilo 29. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Dijak ima pravico bivanja v dijaškem domu. Dijaški dom in dijak skleneta nastanitveno pogodbo.

Za bivanje v dijaškem domu se plačuje oskrbnina. Način oblikovanja izhodiščne cene, njeno višino in pravila glede obračunavanja oskrbnine določi minister. Pogoji bivanja v dijaškem domu in način plačevanja oskrbnine ter pravila bivanja drugih oseb, ki bivajo v dijaškem domu, se uredijo v internem aktu dijaškega doma.

Pri izbiri kandidatov za vpis v dijaški dom se upošteva oddaljenost šole od kraja bivanja, oddaljenost šole od dijaškega doma, istočasno bivanje sorojenca v dijaškem domu in prilagojenost dijaškega doma izobraževalnemu programu, po katerem se kandidat izobražuje.

Dijak se mora izseliti iz dijaškega doma najkasneje naslednji dan po prenehanju statusa dijaka oziroma najkasneje naslednji dan po izvršljivosti sklepa o izključitvi iz dijaškega doma, razen v primeru mladoletnega dijaka, ki se ga iz dijaškega doma ne sme izseliti, dokler ga starši oziroma njegovi skrbniki ali druge pooblaščen osebe ne prevzamejo.

Dijaški dom mora upoštevati dijakovo zasebnost. V sobo dijaka lahko vstopajo strokovni delavci, drugi zaposleni pa le, če je to potrebno za izvajanje njihovih nalog, obiskovalci pa le z vednostjo vzgojitelja in z dovoljenjem dijaka.

Za dijaške domove se smiselno uporabljajo določbe tega zakona.

Podrobnejši postopek razpisa za vpis, sprejema v dijaški dom, merila za izbiro in druge vsebine v zvezi z bivanjem v dijaškem domu določi minister.«.

14. člen

Besedilo 36. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Šola dijaku, ki se vzporedno izobražuje, in dijaku zaradi daljših ali pogostih odsotnosti iz zdravstvenih razlogov prilagodi opravljanje obveznosti.

Šola lahko nadarjenemu dijaku, dijaku perspektivnemu športniku, dijaku vrhunskemu športniku, dijaku, ki se pripravlja na mednarodna tekmovanja v znanju ali na druge mednarodne izobraževalne in kulturne prireditve ter izmenjave, v primeru drugih športnih in kulturnih dejavnosti, prihoda iz tuje države in v drugih utemeljenih primerih prilagodi opravljanje obveznosti.

Dijaku s posebnimi potrebami se poleg prilagoditev, določenih z odločbo o usmeritvi, lahko še dodatno prilagodi opravljanje obveznosti.

Prilagoditve opravljanja obveznosti za dijake iz tega člena šola uredi z osebnim izobraževalnim načrtom, s katerim se prilagodi izvedba pouka in druge pravice ter obveznosti dijaka in šole v sodelovanju z dijakom in starši dijaka.

Za dijaka, ki se vzporedno izobražuje, šoli z osebnim izobraževalnim načrtom določita tudi obseg izobraževalnega dela na posamezni šoli za posamezno šolsko leto.

Podrobnejša pravila o načinu prilagoditve opravljanja obveznosti iz izobraževalnega programa določi minister.«.

15. člen

V 42. členu se drugi in tretji odstavek spremenita tako, da se glasita:

»Dijaški domovi vodijo evidenco in dokumentacijo iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena, podatke o nastanitvenih pogodbah, starših oziroma poroku nastanitvene pogodbe in podatke o izdanih odločbah o subvenciji oskrbnine za tiste dijake, ki pri plačilu oskrbnine uveljavljajo olajšavo.

Evidenca iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke prvega odstavka tega člena obsegajo: ime in priimek dijaka, spol, datum rojstva, enotno matično številko občana, kraj, občino in državo rojstva, državljanstvo, prebivališče in predhodno pridobljeno izobrazbo.«.

Za tretjim odstavkom se dodata nova četrta in peta odstavka, ki se glasita:

»Evidenca iz 1. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz prejšnjega odstavka vsebuje še podatke:

- o starših (osebno ime, prebivališče, telefonska številka),
- ime in sedež šole, kjer je prijavljen končal zadnji razred oziroma letnik,
- ime izobraževalnega programa,
- zadnji uspešno končani razred oziroma letnik,
- o obveznih tujih jezikih iz osnovne šole,
- o ocenah in drugih podatkih v skladu z merili za vpis v šole z omejitvijo vpisa in vpisnimi pogoji,
- o ponavljanju letnika,
- o preusmeritvi v drug program,
- o usmerjanju mladostnikov s posebnimi potrebami,

- o prenosu prijave,
- o programu, na katerega se prijavlja.

Za ugotavljanje pravice do vpisa v srednješolsko izobraževanje, določene v 17. členu tega zakona, šola pridobi oziroma preveri podatke o predhodnem izobraževanju iz centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja, evidenčnega in analitskega informacijskega sistema visokega šolstva v Republiki Sloveniji, evidenc Državnega izpitnega centra o kandidatih, ki opravljajo splošno in poklicno maturo ter zaključni izpit, in iz drugih uradnih evidenc.«.

Dosedanji četrti do deseti odstavek postanejo šesti do dvanajsti odstavek.

16. člen

Besedilo 46.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»Z globo od 200 do 3000 eurov se kaznuje za prekršek šola in z globo od 100 do 300 eurov odgovorna oseba šole, če:

- ne upošteva soglasja ministra o obsegu vpisa (13. člen),
- ne upošteva vpisnih pogojev, meril in vpisnega postopka (11., 12., 13., 14., 15., 17. in 29. člen),
- podaljša status dijaka v nasprotju z zakonom (17. člen),
- izključi dijaka iz šole brez utemeljenega razloga (27. in 27.a člen),
- ne pripravi oziroma ne izvaja osebnega izobraževalnega načrta za dijaka v skladu z zakonom (36. člen),
- ne izda šolske javne listine o uspehu na predpisan način in v predpisanem roku (41. člen).

Z globo 300 eurov se kaznuje za prekršek šola in globo 100 eurov odgovorna oseba šole, če dijakov ne seznani z dokumenti in podatki v zvezi z organizacijo in izvedbo vzgojno-izobraževalnega dela oziroma v zvezi z uresničevanjem pravic in obveznosti dijakov (35. člen).

Za prekrške, določene v drugi, peti in šesti alineji prvega odstavka tega člena, se lahko v hitrem postopku izreče globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene v tem členu.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

17. člen

(sprejetje in uskladitev podzakonskih predpisov)

Podzakonski predpisi iz dopolnjenega 15. člena, iz 16. člena ter iz spremenjenih 27., 29., 36. in 42. člena zakona se uskladijo s tem zakonom do začetka uporabe tega zakona.

18. člen

(uveljavljanje pravic iz statusa)

Dijak, ki je bil vpisan v izobraževalni program srednješolskega izobraževanja v šolskem letu 2018/2019 in nadaljuje izobraževanje v šolskem letu 2019/2020 v statusu dijaka, ima pravico dokončati izobraževanje pod pogoji, ki so veljali pred uveljavitvijo tega zakona, pri čemer nima pravice do ponavljanja oziroma prestopanja, če je iz teh razlogov že podaljšal izobraževanje v statusu dijaka do začetka uporabe tega zakona.

Kdor se vpiše v izobraževalni program srednješolskega izobraževanja po začetku uporabe tega zakona in je že bil vpisan v obdobju do šolskega leta 2018/2019, pridobi status dijaka v skladu s tem zakonom.

19. člen
(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018.

OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (dopolnitev 2. člena)

Predlagana dopolnitev ciljev gimnazijskega izobraževanja pomeni uskladitev z evropskimi smernicami in strateškimi dokumenti Republike Slovenije, ki so usmerjeni v razvoj konkurenčnega, dinamičnega gospodarstva. Predlog dopolnjuje 2. člen zakona tako, da se pri ciljnih gimnazijskega izobraževanja bolj poudarijo vsebine, ki temeljijo na trajnostnem razvoju, inovativnosti, ustvarjalnosti mladih ter usposabljanju za vseživljenjsko učenje. Novi cilji odpirajo možnost za avtonomen pristop šole k bolj ustvarjalnem in inovativnem pristopu k podajanju učnih vsebin.

K 2. členu (sprememba 9. člena)

S spremembo 9. člena je besedilo bolj jasno zapisano v tistem delu, ki določa izobraževanje državljanov Republike Slovenije in državljanov drugih držav članic Evropske unije oziroma tujih državljanov pod enakimi pogoji. Z dopolnitvijo se tudi na zakonski ravni uveljavlja praksa, da se tuji državljani, ki so davčni zavezanci ali pa so davčni zavezanci njihovi starši, izobražujejo pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije ali državljani držav članic EU. Tuji državljani se lahko izobražujejo v gimnazijah v Republiki Sloveniji pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije, kadar se izobražujejo po načelu vzajemnosti, sicer plačajo stroške izobraževanja.

V ta člen se dodata še dva odstavka, ki urejata možnost učenja slovenščine za dijake, katerih materni jezik ni slovenščina ali niso končali osnovnošolskega izobraževanja v Sloveniji. Za njihovo uspešno vključitev v vzgojno-izobraževalni sistem je treba na zakonski ravni urediti pomoč pri učenju slovenščine, s čimer se omogoči uspešnejše vključevanje v gimnazijsko izobraževanje. Za te dijake sta vključitev v tečaj slovenščine in preizkus znanja slovenščine po skupnem evropskem jezikovnem okviru na ravni A2 obvezna. V prvem letu vključitve v šolo so lahko dijaki, razen tisti, ki so v zaključnem letniku, pri predmetu slovenščina neocenjeni, vendar se jim omogoči napredovanje v naslednji letnik, če tako odloči ravnatelj na predlog oddelčnega učiteljskega zbora.

K 3. členu (dopolnitev 11. člena)

V 11. členu so dopolnjeni vpisni pogoji za vpis v umetniško gimnazijo, in sicer s preizkusom znanja oziroma starostjo kandidata in se zaradi dopolnitve z dvema novima odstavkoma spremeni celotno besedilo tega člena.

V tretjem odstavku je določeno, da kandidat opravlja preizkus znanja ali nadarjenosti na šoli, v katero se želi vpisati. Potrdilo o opravljenem preizkusu znanja oziroma nadarjenosti velja eno šolsko leto, in sicer na šoli, na kateri je kandidat opravljal preizkus.

V četrtem odstavku se daje možnost učenca osnovne šole, ki še ni končal osnovne šole, da se vpiše v del izobraževalnega programa Umetniška gimnazija glasbene ali plesne smeri, s čimer se glasbeno izjemno nadarjenemu učenca omogoči nepretrgano izobraževanje na področju glasbe oziroma plesa. Učenec opravlja samo strokovne predmete tega izobraževalnega programa. Učenec ima v času vzporednega izobraževanja poleg pravic iz naslova statusa učenca še pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza, kar mu zagotavlja dostop do kraja izobraževanja.

K 4. členu (sprememba 15. člena)

Predlog spremenjenega četrtega odstavka posega v dosedanje ureditev, ki določa, da je kandidat s posebnimi potrebami, ki se vključuje v izobraževanje v skladu z odločbo o usmeritvi, sprejet na gimnazijo z omejitvijo vpisa ne glede na siceršnja merila za izbiro v primeru omejitve vpisa. Z novo rešitvijo bi kandidat s posebnimi potrebami še vedno ohranil prednost pri sprejemu, vendar pod pogojem, da izpolnjuje vse predpisane pogoje in je v skladu z merili dosegel najmanj 90 odstotkov točk, ki so potrebne za vpis (90 odstotkov od spodnje meje). Kajti odločbe o usmeritvi otrok s posebnimi potrebami že opredeljujejo prilagoditve in morebitno dodatno strokovno pomoč, ki osebam s posebnimi potrebami zagotavljajo možnost, da si pridobijo enakovreden izobrazbeni standard, kot ga predvidevajo izobraževalni programi. S prilagojenim izobraževalnim programom srednjega splošnega izobraževanja, ki omogoča osebam s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, se lahko prilagodijo predmetnik, organizacija, trajanje, način preverjanja in ocenjevanja znanja, način eksternega preverjanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka. S tem so osebam s

posebnimi potrebami v izobraževalnem sistemu že zagotovljeni pogoji za doseganje enakega standarda znanja.

K 5. členu (sprememba 17. člena)

Ta člen opredeljuje status dijaka, ki se ga pridobi z vpisom v redno izobražuje po izobraževalnem programu gimnazije.

V naslednjih odstavkih pa se omejuje status dijaka na čas trajanja izobraževalnega programa, v katerega je vpisan, s tem, da se status dijaka lahko podaljša za največ eno šolsko leto, in sicer zaradi ponavljanja letnika ali prestopa v drug izobraževalni program, če hkrati ne napreduje v višji letnik. Izjemoma ta omejitev ne velja za dijaka, ki je v gimnazijskem programu že ponavljal, če prestopi v izobraževalni program poklicnega oziroma strokovnega izobraževanja. S tem se dijaku omogoči še ena priložnost, da dokonča srednješolsko izobraževanje in s tem pridobi poklicno ali srednjo strokovno izobrazbo.

Dijaku s posebnimi pravicami (dijak s posebnimi potrebami, dijak, ki se vzporedno izobražuje, perspektivni in vrhunski športnik, dijak, ki postane starš in dijak z izjemnimi socialnimi in družinskimi okoliščinami) pa se ta status lahko podaljša še za dve šolski leti. V tako določen skupni obseg trajanja izobraževanja se posamezniku vštevajo vse izobraževanje v statusu dijaka v srednješolskem izobraževanju, tako izobraževanje po tem zakonu kot tudi izobraževanje po izobraževalnih programih na podlagi zakona, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje.

Tako lahko dijak, ki posameznega letnika izobraževalnega programa ni uspešno zaključil, ponavlja letnik, če pred tem še ni ponavljal v kateremkoli programu nižjega poklicnega ali srednjega poklicnega ali srednjega strokovnega ali gimnazijskega izobraževanja. Za ponavljanje letnika se šteje tudi prestop v drug izobraževalni program, če dijak ob prestopu ne napreduje v višji letnik, saj je bil dve šolski leti v istem letniku.

Posameznik, ki izčrpa pravico v rednem izobraževanju, lahko nadaljuje izobraževanje v izrednem izobraževanju.

V programu maturitetni tečaj se lahko dijak redno izobražuje, če še ni izčrpal pravice iz skupnega obsega trajanja izobraževanja, vendar največ eno leto.

Z dopolnitvijo v zadnjem odstavku tega člena pa se omejuje pravica do rednega izobraževanja po že zaključenem izobraževanju za pridobitev srednje izobrazbe v skladu s tem zakonom ali poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe v skladu z zakonom, ki ureja poklicno in strokovno izobraževanje. Z omejitvijo časa trajanja rednega izobraževanja se povečuje učinkovitost izobraževanja na tej ravni, hkrati pa se usklajuje z zakonodajo na področju višješolskega in visokošolskega izobraževanja.

K 6. členu (dodan nov 17.a člen)

Za 17. členom se doda nov 17.a člen, v katerem so opredeljene pravice in dolžnosti dijaka v času organiziranega izobraževalnega dela v šoli, in sicer pravica in dolžnost prisostvovanja pri pouku in drugih oblikah izobraževalnega dela šole, način obveščanja in opravičevanja odsotnosti od pouka in razlogi zaradi katerih se dijaku lahko prepove prisotnost pri pouku.

Ena temeljnih pravic in dolžnosti dijaka je, da prisostvuje pri pouku, kar pomeni, da je od pouka lahko odsoten le iz opravičenih razlogov.

Vsebina tega člena je bila do sedaj urejena na ravni podzakonskega predpisa, kar ni bila ustrezna rešitev.

K 7. členu (sprememba 18. člena)

Dosedanja rešitev je sicer omogočala vzporedno izobraževanje v kateremkoli srednješolskem programu, ki pa se v praksi ni nikoli izvajalo, saj je taka oblika izobraževanja možna le v glasbenem izobraževanju. Za te dijake se pouk in druge aktivnosti v glasbenih šolah večinoma izvajajo v popoldanskem času.

Zato se z dopolnitvijo tega člena ureja možnost vzporednega izobraževanja le v delu programa umetniške gimnazije glasbene in plesne smeri, kar pomeni, da opravlja obveznosti le iz vseh strokovnih predmetov tega programa. Namen te rešitve je, da se dijaku, ki ni vpisan samo v program umetniške gimnazije, omogoči razvoj njegove glasbene in baletne nadarjenosti.

Dijak se lahko redno izobražuje v vzporednem izobraževalnem programu samo v času trajanja statusa dijaka v osnovnem programu, v katerega je vpisan in po katerem opravlja vse obveznosti programa, kar pomeni, da se mu status dijaka lahko podaljša še za dve leti.

Učenec, ki se vpiše v del programa v skladu z 11. členom tega zakona opravlja samo strokovne predmete tega izobraževalnega programa. Učenec ima v času vzporednega izobraževanja poleg pravic iz naslova statusa učenca še pravico do bivanja v dijaškem domu in subvencioniranega prevoza, kar mu zagotavlja dostop do kraja izobraževanja.

K 8. členu (sprememba 20. člena)

Predlagana sprememba omejuje ponavljanje v okviru celotnega srednješolskega izobraževanja, saj je dosedanja ureditev omogočala ponavljanje v vsakem programu, v katerega je dijak prestopil. Po predlagani ureditvi dijak, ki posameznega letnika izobraževalnega programa ni uspešno zaključil, lahko ponavlja letnik le, če pred tem še ni ponavljal v gimnazijskem izobraževanju ali kateremkoli programu nižjega poklicnega ali srednjega poklicnega ali srednjega strokovnega izobraževanja. Za ponavljanje letnika se šteje tudi prestop v drug izobraževalni program, če dijak ob prestopu ne napreduje v višji letnik, saj je bil dve šolski leti v istem letniku.

Določeno je tudi, da ni mogoče ponavljati maturitetnega tečaja v okviru rednega izobraževanja. Člen je dopolnjen z določilom, da dijak, ki ni opravil vseh obveznosti zaključnega letnika in dijak s posebnimi pravicami lahko opravlja manjkajoče obveznosti v izobraževalnem programu tudi z izpiti ali na drug način.

Dodana je rešitev za dijaka, ki bi moral ponavljati v izobraževalnem programu, ki ga šola ne izvaja več, javna veljavnost pa se mu še ni iztekla. Dijak lahko ponavlja le na drugi šoli, ki izobraževalni program še izvaja.

V primeru izteka izvajanja izobraževalnega programa dijak lahko ponavlja v izobraževalnem programu, ki je nadomestil iztekajočega. V tem primeru šola za dijaka pripravi osebni izobraževalni načrt.

K 9. členu (črtanje 23. člena)

Vsebina člena je prenesena v druge člene (17., 18., 20. in 25. člen).

K 10. členu (sprememba 25. člena)

Dijak lahko prestopi v drug srednješolski izobraževalni program večkrat, če ob tem napreduje v višji letnik programa, v katerega prestopa. Če pa je pred tem že ponavljal letnik v prejšnjem programu, ne more prestopi v isti letnik programa, v katerega želi prestopiti. Ta omejitev ne velja za dijaka, ki je v gimnazijskem programu že ponavljal, če prestopi v izobraževalni program poklicnega oziroma strokovnega izobraževanja. S tem se dijaku omogoči še ena priložnost, da dokonča srednješolsko izobraževanje in s tem pridobi poklicno ali srednjo strokovno izobrazbo. Predlagana ureditev omejuje podaljševanje statusa v povezavi s ponavljanjem in neomejenim prestopanjem.

Razširjena je tudi določba o priznavanju predhodno pridobljenega znanja in sicer bodisi formalno pridobljenega znanja, ki ga dijak lahko izkazuje z javno listino bodisi neformalno pridobljenega znanje, ki ga dijak lahko izkazuje z dokazilom, izpitom ali na drug način.

Črta se določilo, da si mora ravnatelj predhodno pridobiti mnenje učiteljskega zbora, ker ni potrebe po poseganju v njegovo avtonomijo odločanja in pridobivanja mnenj.

K 11. členu (sprememba 27. člena)

Z dopolnitvijo tega člena se ureja postopek prepovedi prisotnosti dijaka pri pouku, vendar le v primeru, če ta z ravnanjem ogroža svoje življenje ali zdravje oziroma življenje ali zdravje drugih oseb, s tem, da je trajanje prepovedi omejeno na čas morebitne ogroženosti oziroma motenja pouka zaradi nevarnega ravnanja dijaka.

Šola lahko dijaku zaseže predmete, če z njimi ogroža sebe ali druge. O prepovedi prisotnosti šola dijaku izda sklep.

S prepovedjo prisotnosti dijaka pri pouku, ki je bila do sedaj urejena v podzakonskem predpisu (pravilnik o šolskem redu), kar ni bila ustrezna rešitev, saj bi morala biti ta vsebina urejena na zakonski ravni, se ustrezneje ureja postopanje šole zoper nevarno ravnanje dijaka. S tem ukrepom je šoli dana možnost, da v čim večji meri zagotovi varnost in zdravje vseh dijakov in drugih prisotnih ter nemoten potek pouka.

Podrobnejša pravila v zvezi z vzgojnim delovanjem in ukrepanjem šole bodo še vedno določena v podzakonskem aktu in šolskih pravilih.

K 12. členu (novi 27a. člen)

S tem členom se določijo razlogi, zaradi katerih je dijak lahko izključen iz šole, in postopek izključitve. Dijak je lahko izključen iz šole le iz razlogov, navedenih v tem členu in po postopku, določenim s tem zakonom.

Dijaka se lahko izključi iz šole le zaradi najtežjih kršitev. Izključitev je časovno omejena in traja praviloma do konca šolskega leta. Če je bila kršitev storjena tik pred zaključkom pouka po šolskem koledarju pa največ še do konca naslednjega šolskega leta.

Izključitev se lahko izreče pogojno, tako da se izvršitev izključitve odloži največ za eno leto. Šola lahko prekliče pogojno izključitev, če dijak v pogojnem obdobju stori enako ali drugo kršitev, opredeljeno v tem členu.

Uvedba postopka vzgojnega ukrepanja je časovno opredeljena. Postopek se lahko uvede v šolskem letu, v katerem je bila kršitev storjena, in sicer zaradi kršitev, določenih v prvih šestih alinejah prvega odstavka tega člena v treh mesecih od dneva, ko se je zvedelo za kršitev in dijaka, ki je kršitev storil. Za kršitve iz zadnjih treh alinej prvega odstavka tega člena šola lahko uvede postopek najpozneje v tridesetih dneh od dneva, ko se je izvedelo za kršitev in dijaka, ki je kršitev storil.

Razlogi in postopek izključitve iz šole so bili do sedaj urejeni v podzakonskem predpisu (pravilnik o šolskem redu). Ker pa izključitev iz šole posega v status dijaka, je primerneje to vsebino urediti na zakonski ravni.

K 13. členu (sprememba 29. člena)

V tem členu se podrobneje ureja bivanje v dijaškem domu, kar je bilo doslej urejeno v pravilniku, ki ureja bivanje v dijaških domovih. Pravico do bivanja in pravico do vključitve v dijaški dom ima dijak, ki se redno izobražuje. Za bivanje plačuje oskrbnino in z dijaškim domom sklene nastanitveno pogodbo, ki je z vidika medsebojnih pravic in dolžnosti velikega pomena. Kot novost so določena merila za izbiro kandidatov pri vpisu v dijaški dom. Določene so tudi dolžnosti in pravice dijaka ob izselitvi in izključitvi iz dijaškega doma ter opredeljen način zagotavljanja dijakove zasebnosti. Za ostale vsebine bivanja v dijaškem domu se smiselno uporabljajo določbe tega zakona, pogoji bivanja v dijaškem domu in način plačevanja oskrbnine ter pravice in dolžnosti drugih oseb, ki bivajo v dijaškem domu, pa se lahko uredijo v internem aktu dijaškega doma.

K 14. členu (sprememba 36. člena)

S spremembo tega člena se natančneje ureja prilagajanje obveznosti iz izobraževalnega programa, pri čemer mora šola dijaku, ki se vzporedno izobražuje in dijaku, ki je pogosto ali daljši čas odsoten zaradi zdravstvenih razlogov prilagoditi opravljanje obveznosti.

Na enak način šola lahko prilagodi izvedbo pouka tudi nadarjenemu dijaku, perspektivnemu in vrhunskemu športniku, dijaku, ki se pripravlja na mednarodna tekmovanja v znanju ali na druge mednarodne izobraževalne in kulturne prireditve ter izmenjave, dijaku, ki se udeleži drugih športnih in kulturnih dejavnosti, dijaku, ki prihaja iz tujine ali iz drugih utemeljenih razlogov.

Tudi dijaku s posebnimi potrebami se lahko poleg prilagoditev, ki izhajajo iz njegove odločbe o usmeritvi, še dodatno prilagodi opravljanje obveznosti.

Dijakom, ki jih opredeljuje ta člen, se prilagoditve uredijo z osebnim izobraževalnim načrtom. Z dopolnitvijo je podana podlaga, da podrobnejša pravila o načinu prilagoditve opravljanja obveznosti iz izobraževalnega programa določi minister, kar do sedaj ni bilo predvideno.

K 15. členu (sprememba 42. člena)

V 42. členu se evidenca v tretjem odstavku dopolni z manjkajočim podatkom o enotni matični številki občana zaradi usklajevanja podatkov z drugimi evidencami (CRP in podobno). Evidenca se dopolni tudi s podatki, ki jih šole potrebujejo za izvedbo vpisnega postopka (novi četrti odstavek) in s podatki, ki jih vodijo dijaški domovi v zvezi z nastanitvijo (dopolnjen drugi odstavek).

Za izvajanje zakona bodo šole ob prijavi kandidata za vpis morale ugotavljati ali le-ta ni predhodno že izrabil pravice do izobraževanja v statusu dijaka v smislu skupnega števila let (novi peti odstavek). Za ta namen bodo imele vpogled v vse uradne evidence, iz katerih je podatek o predhodnem izobraževanju razviden, pretežno so to:

- Centralna evidenca udeležencev izobraževanja, v kateri bodo preverile kandidatovo predhodno izobraževanje v statusu dijaka ali študenta višje strokovne šole, in sicer od njene vzpostavitve dalje;
- evidenčni in analitski informacijski sistem visokega šolstva v Republiki Sloveniji (e-VŠ), v kateri bodo ugotavljale, ali je imel kandidat že status študenta oziroma ali je celo diplomiral;
- evidenc Državnega izpitnega centra, v katerih bodo ugotavljale, ali je kandidat kadarkoli od začetka izvajanja splošne in poklicne mature ter zaključnega izpita, le-te že opravljal.

K 16. členu (sprememba 46.a člena)

V 46.a členu so globe za opredeljene prekrške namesto v tolaških zneskih izražene v evrih.

Na novo se opredelijo prekrški, ki se jih sankcionira z globo, in sicer se z globo sankcionira:

- kršitev vpisnega postopka, če se ta ne izvede v skladu z določbami tega zakona in izobraževalnega programa ter podzakonskega predpisa, ki ureja vpisni postopek,
- kršitev meril, ki so prav tako določena v podzakonskem aktu,
- podaljšanje statusa dijaka, ki se ne izvede v skladu z določbami tega zakona (ne upošteva razlogov za podaljšanje in trajanje),
- neutemeljena izključitev dijaka oziroma se sankcionira neupoštevanje določb tega zakona pri odločanju o razlogih za izključitev,
- če šola ne izda dijaku predpisane javne listine o uspehu na predpisan način in v predpisanih rokih,
- če šola ne pripravi oziroma ne izvaja osebnega izobraževalnega načrta, ki ga mora pripraviti v skladu z določbami tega zakona in podzakonskega akta za dijaka.

Dodana je tudi določba, ki prekrškovni organ pooblašča, da v hitrem postopku lahko izreče globo tudi v znesku, ki je višji od najnižje, predpisane za kršitev predpisov, ki so kompleksni in vsebujejo več določb, kot so določbe v zvezi z vpisnim postopkom in pripravo ter izvajanjem osebnega izobraževalnega načrta.

Prehodne določbe

K 17. členu (uskladitev podzakonskih predpisov)

Podzakonski predpisi iz 15. člena (merila za vpis), 16. člen (vpis), 27. člen (šolski red), 29. člen (bivanje v dijaškem domu), 36. člen (prilagajanje šolskih obveznosti dijaku) in 42. člena zakona (evidenca in dokumentacija) se uskladijo s tem zakonom do začetka uporabe tega zakona.

K 18. členu (uveljavljanje pravic iz statusa)

S to določbo se določa uveljavljanje pravic iz statusa dijaka v smislu določanja skupnega obsega trajanja teh pravic za dijake, ki so ob uveljavitvi tega zakona že v procesu rednega in neprekinjenega izobraževanja. Dijak, ki je bil v letu pred uveljavitvijo tega zakona že vpisan v srednješolsko izobraževanje in z njim neprekinjeno nadaljuje po uveljavitvi tega zakona, ima pravico dokončati izobraževanje v statusu dijaka v skladu s tem zakonom. Za ta namen ima na voljo toliko let, kolikor mu še manjka letnikov do zaključka izobraževalnega programa, v katerega je vpisan. Do ponavljanja pa ima pravico le, če pred uveljavitvijo tega zakona še ni ponavljal ali prestopil v drug izobraževalni program in pri tem ni napredoval v višji letnik.

Za osebo, ki ob uveljavitvi tega zakona nima statusa dijaka, veljajo določbe tega zakona v celoti. Oseba, ki je pred šolskim letom 2018/2019 prekinila s srednješolskim izobraževanjem, se ob upoštevanju določbe o trajanju izobraževanja v statusu dijaka iz 17. člena tega zakona, lahko izobražuje v statusu dijaka samo še toliko let, kolikor jih še ni koristila pred uveljavitvijo tega zakona. Do ponavljanja pa ima pravico le, če pred uveljavitvijo tega zakona še ni ponavljala ali prestopila v drug izobraževalni program in pri tem ni napredovala v višji letnik. Če pa je to pravico že izrabil, pa izjemoma lahko prestopi v isti letnik izobraževalnega programa, ki se zaključi s poklicno maturo ali zaključnim izpitom. Tudi za osebo, ki je pred šolskim letom 2018/2019 že uspešno zaključila srednješolski izobraževalni program, velja določba 17. člena tega zakona, ki določa, da se lahko vpiše samo v srednješolski izobraževalni program, ki nima istega vpisnega pogoja, določenega za vpis v srednješolski izobraževalni program, ki ga je že zaključila. Enako velja za osebe, ki so si pridobile srednješolsko izobrazbo v tujini.

K 19. členu (začetek uveljavitve zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2018.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

2. člen (cilji)

Splošna in strokovna gimnazija (v nadaljnjem besedilu: gimnazija) ima nalogo, da:

- na mednarodno primerljivi ravni posreduje znanje, potrebno za nadaljevanje izobraževanja v visokem šolstvu,
- razvija samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje,
- posreduje znanje o slovenskem jeziku in književnosti, na območjih, ki so opredeljena kot narodnostno mešana, pa tudi o italijanskem oziroma madžarskem jeziku in književnosti, ter razvija sposobnost za razumevanje in sporočanje v knjižnem jeziku,
- vzpodbuja zavest o integriteti posameznika,
- razvija zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti in vedenja o zgodovini Slovenije in njeni kulturi,
- vzgaja za odgovorno varovanje svobode, za strpno, miroljubno sožitje in spoštovanje soljudi,
- razvija in ohranja lastno kulturno tradicijo in seznanja z drugimi kulturami in civilizacijami,
- vzgaja za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije,
- razvija pripravljenost za vzpostavljanje svobodne, demokratične in socialno pravične države,
- vzbuja zavest odgovornosti za naravno okolje in lastno zdravje,
- razvija zavest o pravicah in odgovornostih človeka in državljana,
- razvija nadarjenosti in usposablja za doživljanje umetniških del in za umetniško izražanje in
- omogoča izbiro poklica.

9. člen (izobraževanje pod enakimi pogoji)

Državljeni Republike Slovenije in državljani drugih držav, članic Evropske unije imajo pravico do izobraževanja v gimnazijah pod enakimi pogoji.

Slovenci brez slovenskega državljanstva se lahko izobražujejo v gimnazijah pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

Slovenci brez slovenskega državljanstva po tem zakonu so potomci staršev slovenske narodnosti do tretjega kolena v ravni črti.

Tuji državljani se lahko izobražujejo v gimnazijah pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije, kadar se izobražujejo po načelu vzajemnosti.

Podrobnejše pogoje v zvezi z obsegom financiranja in načinom izobraževanja oseb iz drugega in četrtega odstavka tega člena ter tujcev določi minister v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja financiranje srednješolskega izobraževanja.

11. člen (vpis)

V gimnazijo se lahko vpiše, kdor je zaključil osnovnošolsko izobraževanje.

Z izobraževalnim programom se kot pogoj za vpis lahko določijo:

- znanje iz klasičnih oziroma tujih jezikov, ki so izbirni predmeti osnovnošolskega izobraževanja in
- preizkus nadarjenosti ali športni dosežki.

15. člen (merila za izbiro)

Merila za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v gimnazijo določi na predlog pristojnega strokovnega sveta minister.

Merila se javno objavijo najpozneje dan pred začetkom šolskega leta, v katerem lahko kandidati začnejo izpolnjevati pogoje za doseganje predpisanih meril.

Pri izbiri kandidatov za vpis v začetni letnik gimnazije se upoštevajo njihovi učni uspehi v predhodnem izobraževanju, kot dodatno merilo pa se lahko upoštevajo tudi na drug način izkazana znanja in spretnosti, ki so pomembne za uspešno nadaljnje izobraževanje. Za vpis v maturitetni tečaj se upoštevajo učni uspehi pri predhodnem izobraževanju.

Kandidata s posebnimi potrebami, ki se vključuje v izobraževanje v skladu z odločbo o usmeritvi, gimnazija z omejitvijo vpisa sprejme ne glede na merila iz prejšnjega odstavka.

17. člen (status dijaka)

Kdor se vpiše v gimnazijo oziroma v maturitetni tečaj, je dijak.

18. člen (vzporedno izobraževanje)

Dijak ima pravico, da se hkrati izobražuje v več šolah oziroma po več izobraževalnih programih. Če se dijak izobražuje v več šolah, šole z dogovorom določijo, kako dijak izpolnjuje svoje obveznosti na posamezni šoli.

Dijakom, ki se vzporedno izobražujejo, perspektivnim in vrhunskim športnikom in dijakom, ki se pripravljajo na mednarodna tekmovanja v znanju, se lahko prilagodi opravljanje obveznosti iz izobraževalnega programa na način, ki ga določi minister.

20. člen (ponavljanje)

Dijak, ki do konca šolskega leta ni opravil obveznosti iz izobraževalnega programa, lahko enkrat ponavlja letnik v istem izobraževalnem programu.

Dijak zaključnega letnika, ki do konca šolskega leta ni opravil obveznosti iz tega letnika, lahko manjkajoče obveznosti opravi tudi z opravljanjem izpitov.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena ima dijak s posebnimi potrebami in dijak iz 18. člena tega zakona ter dijak, ki zaradi starševstva, izjemnih socialnih in družinskih okoliščin ali zaradi bolezni in drugih utemeljenih razlogov ni izpolnil obveznosti iz izobraževalnega programa, pravico večkrat obiskovati isti letnik.

23. člen (podaljšanje statusa dijaka)

Dijakom iz tretjega odstavka 20. člena tega zakona se status dijaka lahko podaljša, vendar največ za dve leti.

O tem odloči ravnatelj šole.

25. člen (prestop)

Dijak ima med izobraževanjem pravico prestopiti v drugo šolo. Ravnatelj šole, v katero želi dijak prestopiti, določi, katere obveznosti mora opraviti, da bi lahko nadaljeval izobraževanje, in roke, v katerih mora te obveznosti izpolniti.

Pred odločitvijo si mora ravnatelj pridobiti mnenje učiteljskega zbora.

27. člen (ukrepi za kršitev)

Za kršitev dolžnosti in za neizpolnjevanje obveznosti se po določbah tega zakona in splošnih aktih šole dijaku lahko izrečejo naslednji vzgojni ukrepi: opomin, ukor in izključitev iz šole.

Dijaku se lahko namesto vzgojnih ukrepov iz prejšnjega odstavka določijo tudi drugi alternativni ukrepi (npr. pobotanje oziroma poravnava spora, poprava škodljivih posledic njegovega ravnanja, izvršitev nekega neobveznega dobrega dela oziroma naloge, opravljanje nalog in obveznosti izven načrtovanega časa) pod pogojem, da dijak s tem soglaša.

Izključitev iz šole se lahko izreče za najtežje kršitve dolžnosti oziroma za ponavljajoče neizpolnjevanje obveznosti, vendar največ za dve leti.

Podrobnejše določbe o odgovornostih dijakov, o postopku in načinu izrekanju vzgojnih ukrepov, o šolskem redu predpiše minister.

29. člen (bivanje v dijaškem domu)

Kdor ima status dijaka in izpolnjuje druge predpisane pogoje, ima pravico bivanja v dijaškem domu.

Pogoje in merila ter postopek sprejema v dijaški dom določi minister.

Določbe 26., 27., 41.a, 41.b, 41.c, 41.č in 41.d člena tega zakona se smiselno uporabljajo tudi v dijaških domovih.

36. člen (prilagajanje izvajanja izobraževalnih programov)

Šola posebej nadarjenim dijakom in drugim dijakom s posebnimi potrebami prilagodi izvajanje in trajanje izobraževalnega programa.

Šola tem dijakom v skladu z normativi in standardi zagotavlja dodatno pomoč, organizira oddelke z manjšim številom dijakov in jim zagotavlja uporabo potrebne dodatne opreme in učnega gradiva.

42. člen (sezname evidenc z osebnimi podatki)

Gimnazije vodijo naslednje evidence z osebnimi podatki dijakov:

1. evidenco prijavljenih kandidatov za vpis,
2. evidenco vpisanih ter evidenco vpisanih po letnikih, oddelkih in skupinah v redovalnicah,
3. osebni list, ki se vodi za vsakega dijaka od vpisa do končanja izobraževanja oziroma do izpisa,
4. matično knjigo, ki obsega splošne podatke o vpisanih, o poteku njihovega izobraževanja od vpisa do dokončanja izobraževanja oziroma do izpisa,
5. evidenco podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih,
6. zapisnike sej šolske maturitetne komisije,
7. zapisnike o maturi,
8. poročilo o maturi,
9. zapisnike o izpitih, ki obsegajo prijavo k izpitu, potek izpita in doseženo oceno,
10. evidenco o dijakih, ki jih obravnava svetovalna služba,
11. evidenco odraslih, ki se izobražujejo, in evidenco odraslih, ki opravljajo izpite,
12. evidenco o preverjanju in ocenjevanju znanja,
13. evidenco izdanih dokumentov o končanem izobraževanju.

Dijaški domovi vodijo evidenco in dokumentacijo iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena in podatke o premoženjskem stanju za tiste dijake, ki pri plačilu oskrbnine uveljavljajo olajšavo.

Evidence iz 1. do 4., 6. do 9. ter 11. do 13. točke prvega odstavka tega člena obsegajo: ime in priimek dijaka, spol, datum, kraj, občino in državo rojstva, prebivališče in predhodno pridobljeno izobrazbo.

Evidenca iz 3. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz prejšnjega odstavka obsega še: podatke o splošnem učnem uspehu, o opravljenih izpitih, o napredovanju in dokončanju izobraževanja.

Evidenca podatkov iz 5. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena obsega še podatke o: gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih dijaka, ki se nanašajo na telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

Podatki iz prejšnjega odstavka se lahko zbirajo s soglasjem dijaka.

Evidenca iz 10. točke prvega odstavka tega člena poleg podatkov iz tretjega odstavka tega člena obsega še:

- družinsko in socialno anamnezo,
- razvojno anamnezo,
- diagnostične postopke,

- postopke strokovne pomoči,
- strokovna mnenja drugih institucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih institucij, svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

Osebnostne podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena lahko svetovalna služba zbira v soglasju z dijakom, starši oziroma skrbniki dijakov. Če je dijak v družini ogrožen in ga je treba zavarovati, zadostuje soglasje dijaka.

Svetovalni delavci so dolžni podatke iz 10. točke prvega odstavka tega člena varovati kot poklicno skrivnost. Te podatke so kot poklicno skrivnost dolžni varovati tudi drugi strokovni delavci, ki so jim podatki posredovani zaradi narave njihovega dela.

Podrobnejše določbe o načinu zbiranja podatkov in vodenju evidenc in dokumentacije iz tega člena določi minister.

46.a člen (prekrški)

Z globo od 300.000 do 1.000.000 tolarjev se kaznuje za prekršek šola in s 30.000 tolarjev odgovorna oseba šole, če:

- ne upošteva soglasja ministra o obsegu vpisa (13. in 14. člen);
- ne upošteva predpisanih meril za izbiro kandidatov pri omejitvi vpisa (15. člen);
- brez utemeljenih razlogov onemogoči navzočnost in sodelovanje dijaka pri vseh organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalnega dela v šoli;
- dijaku ne izda predpisane šolske javne listine o uspehu.

Z globo 200.000 tolarjev se kaznuje za prekršek šola in z 20.000 tolarjev odgovorna oseba šole, če dijakov ne seznani z dokumenti in podatki v zvezi z organizacijo in izvedbo vzgojno-izobraževalnega dela, ki so nujni za nemoten potek vzgoje in izobraževanja oziroma uresničevanje pravic in obveznosti dijakov v izobraževanju.